

Europos Sąjungos
Taryba

Briuselis, 2023 m. liepos 11 d.
(OR. en)

11135/1/23
REV 1

ECOFIN 661
UEM 195
SOC 487
EMPL 338
COMPET 682
ENV 761
EDUC 274
RECH 306
ENER 397
JAI 907
GENDER 138
ANTIDISCRIM 132
JEUN 176
SAN 413

PRANEŠIMAS

---

nuo: Tarybos generalinio sekretoriato

kam: Nuolatinųjų atstovų komitetui / Tarybai

Ankstesnio

dokumento Nr.: 11135/23

Komisijos dok. Nr.: COM(2023) 606 final

Dalykas: TARYBOS REKOMENDACIJA dėl Estijos 2023 m. nacionalinės reformų programos su Tarybos nuomone dėl 2023 m. Estijos stabilumo programos

---

Delegacijoms pridedamas pirmiau nurodytas Komisijos rekomendacija (COM(2023) 606 final) grindžiamas Tarybos rekomendacijos projektas, kurį apsvarstė Taryba ir Europos Vadovų Taryba.

TARYBOS REKOMENDACIJA

... m. ... d.

dėl Estijos 2023 m. nacionalinės reformų programos su Tarybos nuomone dėl 2023 m. Estijos stabilumo programos

EUROPOS SAJUNGOS TARYBA,

atsižvelgdama į Sutartį dėl Europos Sąjungos veikimo, ypač į jos 121 straipsnio 2 dalį ir 148 straipsnio 4 dalį,

atsižvelgdama į 1997 m. liepos 7 d. Tarybos reglamentą (EB) Nr. 1466/97 dėl biudžeto būklės priežiūros stiprinimo ir ekonominės politikos priežiūros bei koordinavimo¹, ypač į jo 5 straipsnio 2 dalį,

atsižvelgdama į 2011 m. lapkričio 16 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) Nr. 1176/2011 dėl makroekonominių disbalansų prevencijos ir naikinimo², ypač į jo 6 straipsnio 1 dalį,

atsižvelgdama į Europos Komisijos rekomendaciją,

atsižvelgdama į Europos Parlamento rezoliucijas,

atsižvelgdama į Europos Vadovų Tarybos išvadas,

---

¹ OL L 209, 1997 8 2, p. 1.

² OL L 306, 2011 11 23, p. 25.

atsižvelgdama į Užimtumo komiteto nuomonę,

atsižvelgdama į Ekonomikos ir finansų komiteto nuomonę,

atsižvelgdama į Socialinės apsaugos komiteto nuomonę,

atsižvelgdama į Ekonominės politikos komiteto nuomonę,

kadangi:

- (1) 2021 m. vasario 19 d. įsigaliojo Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2021/241³, kuriuo nustatyta Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonė (toliau – Priemonė). Pagal Priemonę valstybėms narėms teikiama finansinė parama reformoms ir investicijoms įgyvendinti, t. y. Sąjungos finansuojama fiskalinė paskata. Pagal Europos semestro prioritetus Priemonė prisidedama prie ekonomikos bei įtraukaus atsigavimo ir tvarių bei augimą skatinančių reformų ir investicijų įgyvendinimo, visų pirma reformomis ir investicijomis siekiant skatinti žaliąją ir skaitmeninę pertvarką ir didinti valstybių narių ekonomikos atsparumą. Ja taip pat padedama stiprinti viešųjų finansų būklę ir skatinti augimą ir darbo vietų kūrimą vidutinės trukmės ir ilguoju laikotarpiu, gerinti teritorinę sanglaudą Sąjungoje ir remti tolesnį Europos socialinių teisių ramsčio įgyvendinimą. 2022 m. birželio 30 d., laikantis Reglamento (ES) 2021/241 11 straipsnio 2 dalies, atnaujintas pagal Priemonę kiekvienai valstybei narei skiriamas didžiausias finansinis įnašas;

---

³ 2021 m. vasario 12 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2021/241, kuriuo nustatoma ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonė (OL L 57, 2021 2 18, p. 17).

- (2) 2022 m. lapkričio 22 d. Komisija priėmė 2023 m. metinę tvaraus augimo apžvalgą, kuria pradedamas 2023 m. Europos ekonominės politikos koordinavimo semestras. 2023 m. kovo 23 d. Europos Vadovų Taryba pritarė 2023 m. metinėje tvaraus augimo apžvalgoje išdėstytiems prioritetams, grindžiamiems keturiais konkurencingo tvarumo aspektais. 2022 m. lapkričio 22 d. Komisija pagal Reglamentą (ES) Nr. 1176/2011 taip pat priėmė 2023 m. įspėjimo mechanizmo ataskaitą – joje Estija nurodyta kaip viena iš valstybių narių, kuriose gali būti susidaręs disbalansas arba gali kilti jo susidarymo rizika ir dėl kurių reikės parengti nuodugnią apžvalgą. Be to, tą pačią dieną Komisija priėmė nuomonę dėl Estijos 2023 m. biudžeto plano projekto. Komisija taip pat priėmė rekomendaciją dėl Tarybos rekomendacijos dėl euro zonos ekonominės politikos ir pasiūlymą dėl 2023 m. bendros užimtumo ataskaitos, kurioje analizuojamas užimtumo politikos gairių ir Europos socialinių teisių ramsčio principų įgyvendinimas. 2023 m. gegužės 16 d. Taryba priėmė Rekomendaciją dėl euro zonos ekonominės politikos⁴ (toliau – 2023 m. Rekomendacija dėl euro zonos) ir 2023 m. kovo 13 d. – bendrą užimtumo ataskaitą;
- (3) nors Sąjungos šalių ekonomika demonstruoja didelį atsparumą, geopolitinės aplinkybės ir toliau daro neigiamą poveikį. Kadangi Sąjunga tvirtai remia Ukrainą, Sąjungos ekonominės ir socialinės politikos darbotvarkėje daugiausia dėmesio skiriama neigiamo sukretimų energetikos srityje poveikio tiek pažeidžiamiems namų ūkiams, tiek įmonėms mažinimui trumpuoju laikotarpiu ir tolesnėms pastangoms įgyvendinti žaliąją ir skaitmeninę pertvarkas, remti tvarų ir integracinį augimą, apsaugoti makroekonominį stabilumą ir didinti atsparumą vidutinės trukmės laikotarpiu. Joje taip pat daug dėmesio skiriama Sąjungos konkurencingumo ir našumo didinimui;

---

⁴ 2023 m. gegužės 16 d. Tarybos rekomendacija dėl euro zonos ekonominės politikos (OL C 180, 2023 5 23, p. 1).

- (4) 2023 m. vasario 1 d. Komisija paskelbė komunikatą „Žaliojo kurso pramonės planas poveikio klimatui neutralizavimo amžiui“ (toliau – Žaliojo kurso pramonės planas). Žaliojo kurso pramonės planu siekiama didinti neutralaus poveikio klimatui Sąjungos pramonės konkurencingumą ir remti greitą perėjimą prie neutralaus poveikio klimatui ekonomikos. Planas papildo pagal Europos žaliąjį kursą ir planą „REPowerEU“ dedamas pastangas. Juo taip pat siekiama sukurti palankesnę aplinką, kurioje būtų plėtojami Sąjungos poveikio klimatui neutralizavimo technologijų ir produktų gamybos pajėgumai, kurių reikia Sąjungos plataus užmojo klimato srities tikslams pasiekti, taip pat užtikrinti prieigą prie atitinkamų svarbiausių žaliavų, be kita ko, įvairinant tiekimo šaltinius, tinkamai naudojant geologinius išteklius valstybėse narėse ir maksimaliai didinant žaliavų perdirbimą. Žaliojo kurso pramonės planas grindžiamas keturiais ramsčiais: nuspėjama ir supaprastinta reglamentavimo aplinka, galimybėmis sparčiau gauti finansavimą, įgūdžių stiprinimu ir atvira prekyba siekiant atsparių tiekimo grandinių. 2023 m. kovo 16 d. Komisija taip pat paskelbė komunikatą „Ilgalaikis ES konkurencingumas. Perspektyvos po 2030 m.“, kuriame dėmesys sutelktas į devynis vienas kitą stiprinančius veiksnius ir tikslą sukurti augimą skatinančią reglamentavimo sistemą. Jame nustatyti politikos prioritetai, kuriais, siekiant ilgalaikio Sąjungos ir jos valstybių narių konkurencingumo, skatinama aktyviai vykdyti struktūrinius patobulinimus, tinkamai orientuotas investicijas ir reglamentavimo priemones. Toliau pateikiamos rekomendacijos padeda šiuos prioritetus įgyvendinti;
- (5) 2023 m. Europos ekonominės politikos koordinavimo semestras toliau evoliucionuoja atsižvelgiant į Priemonės įgyvendinimą. Kad būtų įgyvendinti Europos semestro politikos prioritetai, vis dar itin svarbu visiškai įgyvendinti ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planus, nes jais atsižvelgiama į visas atitinkamas pastaraisiais metais konkrečioms šalims pateiktas rekomendacijas arba didelę jų dalį. 2019, 2020 ir 2022 m. konkrečioms šalims skirtos rekomendacijos tebėra tiek pat aktualios ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planams, kurie peržiūrėti, atnaujinti arba iš dalies pakeisti pagal Reglamento (ES) 2021/241 14, 18 ir 21 straipsnius;

- (6) 2023 m. vasario 27 d. priimtu Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (ES) 2023/435⁵ (toliau – „REPowerEU“ reglamentas) siekiama greitai laipsniškai panaikinti Sąjungos priklausomybę nuo Rusijos iškastinio kuro importo. Taip bus prisidėta prie Sąjungos energetinio saugumo ir jos energijos šaltinių įvairinimo, kartu didinant atsinaujinančiųjų energijos išteklių naudojimą, energijos kaupimo pajėgumus ir energijos vartojimo efektyvumą. „REPowerEU“ reglamentu valstybėms narėms suteikiama galimybė į nacionalinius ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planus įtraukti naują skyrių „REPowerEU“, kad būtų galima finansuoti pagrindines reformas ir investicijas, kurios padės pasiekti „REPowerEU“ tikslus. Tos reformos ir investicijos taip pat padės didinti neutralaus poveikio klimatui Sąjungos pramonės konkurencingumą, kaip nurodyta Žaliojo kurso pramonės plane, ir atsižvelgti į 2022 m. ir, kai taikytina, 2023 m. konkrečioms valstybėms narėms pateiktas su energetika susijusias rekomendacijas. „REPowerEU“ reglamentu nustatoma naujos kategorijos negražintina finansinė parama, kurią valstybės narės gali gauti, kad galėtų finansuoti naujas su energetika susijusias reformas ir investicijas, numatytas jų ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planuose;

---

⁵ 2023 m. vasario 27 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2023/435, kuriuo iš dalies keičiamas Reglamentas (ES) 2021/241, kiek tai susiję su skyriais „REPowerEU“ ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planuose, ir iš dalies keičiami reglamentai (ES) Nr. 1303/2013, (ES) 2021/1060 bei (ES) 2021/1755 ir Direktyva 2003/87/EB (OL L 63, 2023 2 28, p. 1).

(7) 2023 m. kovo 8 d. Komisija priėmė komunikatą, kuriame pateikė 2024 m. fiskalinės politikos gaires (toliau – 2023 m. kovo 8 d. komunikatas). Juo siekiama padėti valstybėms narėms parengti stabilumo ir konvergencijos programas ir taip sustiprinti politikos koordinavimą. Komisija priminė, kad Stabilumo ir augimo pakte nustatytos bendrosios nukrypti leidžiančios išlygos taikymas baigsis 2023 m. pabaigoje. Ji paragino 2023–2024 m. vykdyti fiskalinę politiką, kuria užtikrinamas vidutinės trukmės skolos tvarumas ir tvariai didinamas potencialus augimas, ir paragino valstybes nares savo 2023 m. stabilumo ir konvergencijos programose nustatyti, kaip jų fiskaliniais planais bus užtikrinta, kad vidutinės trukmės laikotarpiu būtų laikomasi Sutartyje nustatytos 3 % bendrojo vidaus produkto (BVP) pamatinės vertės ir kad skola būtų patikimai bei nuolat mažinama arba išliktų apdairaus lygio. Komisija taip pat paragino valstybes nares laipsniškai nutraukti nacionalines fiskalines priemones, nustatytas siekiant apsaugoti namų ūkius ir įmones nuo energijos kainų sukkelto sukrėtimo, pradedant nuo mažiausiai tikslingų priemonių. Ji nurodė, kad jei dėl atsinaujinusio su energijos kainomis susijusio spaudimo reikėtų pratęsti paramos priemonių taikymą, valstybės narės tokias priemones turėtų tikslingiau taikyti pažeidžiamiems namų ūkiams ir įmonėms. Komisija pareiškė, kad fiskalinės rekomendacijos bus kiekybiškai įvertintos ir diferencijuotos. Be to, kaip pasiūlyta 2022 m. lapkričio 9 d. jos komunikate dėl ES ekonomikos valdymo sistemos reformos gairių, fiskalinės rekomendacijos bus suformuluotos remiantis grynosiomis pirminėmis išlaidomis. Ji rekomendavo, kad visos valstybės narės ir toliau išsaugotų nacionalinėmis lėšomis finansuojamas investicijas ir užtikrintų veiksmingą Priemonės ir kitų Sąjungos fondų lėšų panaudojimą, ypač atsižvelgdamos į žaliosios bei skaitmeninės pertvarkų ir atsparumo didinimo tikslus. Komisija nurodė, kad, laikydamasi esamų teisinių nuostatų ir remdamasi 2023 m. galutiniais duomenimis, 2024 m. pavasarį ji Tarybai pasiūlys pradėti deficito kriterijumi grindžiamas perviršinio deficito procedūras;

- (8) 2023 m. balandžio 26 d. Komisija pristatė pasiūlymus dėl teisėkūros procedūra priimamų aktų, kuriais įgyvendinama visapusiška Sąjungos ekonomikos valdymo taisyklių reforma. Pagrindinis pasiūlymų tikslas – stiprinti valstybės skolos tvarumą ir skatinti tvarų bei integracinį ekonomikos augimą visose valstybėse narėse įgyvendinant reformas ir investuojant. Savo pasiūlymais Komisija siekia didinti nacionalinę atsakomybę, supaprastinti sistemą ir labiau orientuotis į vidutinės trukmės laikotarpį, kartu užtikrinant veiksmingą ir darnesnę vykdymo užtikrinimą. Kaip teigiama 2023 m. kovo 14 d. Tarybos išvadose dėl ES ekonomikos valdymo sistemos reformos gairių, tikslas – teisėkūros darbą užbaigti 2023 m.;

(9) 2021 m. birželio 18 d. pagal Reglamento (ES) 2021/241 18 straipsnio 1 dalį Estija Komisijai pateikė savo nacionalinį ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planą. Pagal Reglamento (ES) 2021/241 19 straipsnį Komisija, vadovaudamasi to reglamento V priede išdėstytomis vertinimo gairėmis, įvertino ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo plano aktualumą, efektyvumą, veiksmingumą ir darną. 2021 m. spalio 29 d. Taryba priėmė Įgyvendinimo sprendimą dėl Estijos ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo plano įvertinimo patvirtinimo⁶. Paramos dalių išmokėjimas priklauso nuo pagal Reglamento (ES) 2021/241 24 straipsnio 5 dalį Komisijos priimamo sprendimo, kad Estija patenkinamai pasiekė Tarybos įgyvendinimo sprendime nustatytas atitinkamas tarpines ir siektinas reikšmes. Kad būtų laikoma, jog tarpinės ir siektinos reikšmės pasiektos patenkinamai, ankstesniosios turi likti nepanaikintos; 2023 m. kovo 9 d. pagal Reglamento (ES) 2021/241 21c straipsnį Estija Komisijai pateikė peržiūrėtą nacionalinį ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planą, įskaitant skyrių „REPowerEU“. Peržiūrėtame ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo plane taip pat atsižvelgiama į atnaujintą didžiausią finansinį įnašą pagal to reglamento 18 straipsnio 2 dalį ir Komisijai pateikiamas argumentuotas prašymas iš dalies pakeisti 2021 m. lapkričio 3 d. Tarybos įgyvendinimo sprendimą pagal Reglamento (ES) 2021/241 21 straipsnio 1 dalį, kadangi dėl objektyvių priežasčių dalies ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo plano tikslų nebeįmanoma pasiekti. 2023 m. gegužės 12 d. Komisija priėmė pasiūlymą dėl Tarybos įgyvendinimo sprendimo dėl Estijos ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo plano įvertinimo patvirtinimo. 2023 m. birželio 16 d. Taryba priėmė Įgyvendinimo sprendimą, kuriuo iš dalies keičiamas 2021 m. spalio 29 d. Tarybos įgyvendinimo sprendimas dėl Estijos ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo plano įvertinimo patvirtinimo⁷.

---

⁶ Dok. ST 12532/2021 INIT; ST 12532/2021 ADD 1; ST 12532/2021 ADD 1 COR 1; ST 12532/2021 ADD 1 COR 1 REV 1.

⁷ Dok. ST 9367/2023 INIT; ST 9367/2023 ADD 1; ST 9367/2023 ADD 1 REV 1.

- (10) 2023 m. gegužės 11 d. Estija pateikė 2023 m. nacionalinę reformų programą, o 2023 m. balandžio 28 d., pagal Reglamento (EB) Nr. 1466/97 4 straipsnio 1 dalį – 2023 m. stabilumo programą. Siekiant atsižvelgti į jų tarpusavio sąsajas, darbotvarkė ir programa vertintos kartu.
- (11) 2023 m. gegužės 24 d. Komisija paskelbė 2023 m. Estijos ataskaitą. Joje įvertinta pažanga, Estijos padaryta įgyvendinant atitinkamas 2019–2022 m. Tarybos priimtas jai skirtas rekomendacijas, ir apžvelgta, kaip ji įgyvendina ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planą. Remiantis ta analize, šalies ataskaitoje nurodytos spragos, palyginti su tais uždaviniais, kurie ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo plane sprendžiami tik iš dalies arba nesprendžiami, taip pat nauji ir kylantys uždaviniai. Be to, joje įvertinta pažanga, Estijos padaryta įgyvendinant Europos socialinių teisių ramstį ir siekiant Sąjungos pagrindinių tikslų užimtumo, įgūdžių ir skurdo mažinimo srityse, taip pat Jungtinių Tautų darnaus vystymosi tikslų;
- (12) pagal Reglamento (ES) Nr. 1176/2011 5 straipsnį Komisija atliko nuodugnią Estijos apžvalgą ir 2023 m. gegužės 24 d. paskelbė jos rezultatus. Komisija padarė išvadą, kad Estijoje makroekonominio disbalanso nėra. Konkrečiai, pastaruoju metu su konkurencingumu ir būsto kainų pokyčiais susijęs pažeidžiamumas padidėjo, bet apskritai atrodo, kad šiuo metu yra valdomas. 2022 m. smarkiai augo darbo užmokestis ir ypač kainos, tačiau konkurencingumo nuostoliai nebuvo dideli, einamojoje sąskaitoje fiksuotas tik mažas deficitas, o 2023 m. ir 2024 m. turėtų būti priartėta prie balanso. Nepaisant to, jei infliacija ir spaudimas darbo užmokesčiui užsitęstų, tai galėtų pakenkti Estijos konkurencingumui, ypač dėl to, kad grynoji infliacija gerokai viršija euro zonos vidurkį. Nuo COVID-19 pandemijos pradžios būsto kainos labai augo, tačiau didelių pervertinimo požymių nėra. Atsižvelgiant į kylančias palūkanų normas ir neseniai prasidėjusį ekonomikos nuosmukį, būsto kainos greičiausiai ims mažėti. Be to, bendriems šeimos poreikiams tenkinti paimtos paskolos ir skolinimasis yra santykinai nedideli, o finansų sektorius – tvirtas. Politikos situacija apskritai yra palanki, nors kai kurios papildomos pastangos galėtų padėti mažinti nustatytų pažeidžiamumo veiksnių keliamą riziką. Šiuo atžvilgiu būtų svarbu toliau vykdyti anticiklinę fiskalinę ir makroprudencinę politiką ir prireikus ją stiprinti. Valdyti kainų spaudimą galėtų padėti didesnis dėmesys konkurencijos skatinimui;

- (13) remiantis Eurostato patvirtintais duomenimis, Estijos valdžios sektoriaus deficitas sumažėjo nuo 2,4 % BVP 2021 m. iki 0,9 % 2022 m., o valdžios sektoriaus skola sumažėjo nuo 17,6 % BVP 2021 m. pabaigoje iki 18,4 % 2022 m. pabaigoje; 2023 m. gegužės 24 d. Komisija paskelbė pranešimą pagal Sutarties 126 straipsnio 3 dalį. Tame pranešime aptariama Estijos biudžeto būklė, nes planuojama, kad jos valdžios sektoriaus deficitas 2023 m. viršys Sutartyje nustatytą 3 % BVP pamatinę vertę. Pranešime padaryta išvada, kad deficito kriterijus nėra įvykdytas. Vadovaudamasi 2023 m. kovo 8 d. komunikatu, Komisija 2023 m. pavasarį nesiūlė pradėti naujų perviršinio deficito procedūrų. Komisija vėliau konstatavo, kad, remdamasi 2023 m. galutiniais duomenimis, 2024 m. pavasarį ji Tarybai pasiūlys pradėti deficito kriterijumi grindžiamas perviršinio deficito procedūras. Estija turėtų į tai atsižvelgti vykdydama savo 2023 m. biudžetą ir rengdama 2024 m. biudžeto plano projektą;
- (14) valdžios sektoriaus balansui poveikį padarė fiskalinės politikos priemonės, priimtos siekiant sušvelninti ekonominį ir socialinį energijos kainų kilimo poveikį. 2022 m. tokios pajamas mažinančios fiskalinės politikos priemonės apėmė akcizo žemės ūkio degalams sumažinimą; o išlaidas didinančios fiskalinės politikos priemonės apėmė dalinį energijos sąskaitų kompensavimą mažesnes nei pajamų mediana pajamas uždirbantiems namų ūkiams, sumažintus tinklo mokesčius už elektros energiją ir dujas namų ūkiams ir įmonėms, namų ūkiams taikomos elektros ir dujų kainos viršutinę ribą ir vienkartinį 50 EUR socialinį pervedimą pensininkams ir vaikus auginančioms šeimoms. Komisijos vertinimu, 2022 m. tų priemonių grynas poveikis biudžetui sudarė 0,8 % BVP. Valdžios sektoriaus balansui poveikį taip pat daro iš Ukrainos perkeltų asmenų laikinosios apsaugos teikimo biudžeto išlaidos, kurios, kaip apskaičiuota, 2022 m. sudarė 0,6 % BVP. Be to, apskaičiuotosios su COVID-19 krize susijusių laikinų neatidėliotinių priemonių išlaidos 2022 m. sumažėjo iki 0 % BVP, palyginti su 2,3 % 2021 m.;

- (15) 2021 m. birželio 18 d. Taryba rekomendavo Estijai 2022 m.⁸ išlaikyti remiamojo pobūdžio fiskalinės politikos kryptį, įskaitant Priemonės suteiktą postūmį, ir išlaikyti nacionalinėmis lėšomis finansuojamas investicijas.
- (16) remiantis Komisijos skaičiavimais, 2022 m. fiskalinės politikos kryptis⁹ buvo stabdomoji (1,3 % BVP) – tai buvo tinkama atsižvelgiant į aukštą infliaciją. Kaip rekomendavo Taryba, Estija toliau rėmė ekonomikos atsigavimą vykdydama pagal Priemonę finansuojamas investicijas. Priemonės dotacijomis ir kitų Sąjungos fondų lėšomis finansuojamos išlaidos 2022 m. sudarė 1,4 % BVP (2021 m. – 1,6 %). Priemonės dotacijomis ir kitų Sąjungos fondų lėšomis finansuojamos išlaidos 2022 m. sumažėjo dėl spartaus nenumatyto statybų kainų kilimo. Nacionalinėmis lėšomis finansuojamos investicijos turėjo 0,6 procentinio punkto stabdomąjį poveikį fiskalinės politikos kryptčiai¹⁰. Todėl Estija neišlaikė nacionalinėmis lėšomis finansuojamų investicijų, o tai neatitinka 2021 m. birželio 18 d. Tarybos rekomendacijos. Be to, nacionalinėmis lėšomis finansuojamų pirminių einamųjų išlaidų (atėmus naujas pajamų priemones) augimo stabdomasis poveikis fiskalinės politikos kryptčiai sudarė 0,8 procentinio punkto. Todėl Estija pakankamai apribojo nacionalinėmis lėšomis finansuojamų einamųjų išlaidų augimą;

---

⁸ 2021 m. birželio 18 d. Tarybos rekomendacija, kurioje pateikiama Tarybos nuomonė dėl 2021 m. Estijos stabilumo programos (OL C 304, 2021 7 29, p. 23).

⁹ Fiskalinės politikos kryptis vertinama kaip pirminių išlaidų (atėmus diskrecines pajamų priemones), išskyrus su COVID-19 krize susijusias laikinas neatidėliotinas priemones, bet įskaitant Priemonės ir kitų Sąjungos fondų negražintina parama (dotacijomis) finansuojamas išlaidas, pokytis, palyginti su vidutinės trukmės potencialiu augimu. Daugiau informacijos pateikta fiskalinės statistikos lentelių 1 langelyje.

¹⁰ Investicijos mažėjo dėl vėlavimo užbaigti kai kuriuos projektus, kurių lėmė smarkiai išaugusios statybų išlaidos, susijusios su tiekimo grandinės sutrikimais dėl karo Ukrainoje. Kartu kitos nacionalinėmis lėšomis finansuojamos kapitalo išlaidos turėjo 0,4 procentinio punkto BVP skatinamąjį poveikį, kurių lėmė dujų ir kuro atsargų įsigijimas;

- (17) makroekonominis scenarijus, kuriuo grindžiamos 2023 m. stabilumo programoje pateikiamos biudžeto projekcijos, 2023 m. yra atsargus, o vėliau atitinka Komisijos 2023 m. pavasario prognozę. Vyriausybė prognozuoja, kad realusis BVP 2023 m. sumažės 1,5 %, o 2024 m. augs 3,0 %. Tuo tarpu Komisijos 2023 m. pavasario prognozėje numatoma, kad 2023 m. realusis BVP mažės ne tiek daug – 0,1 %, o 2024 m. augs panašiai – 3,0 %. Skirtingus 2023 m. įverčius iš esmės lemia tai, kad Komisija palankiau vertina privataus vartojimo raidą, taip pat šiek tiek mažesnę infliaciją (skaičiuojama pagal suderintą vartotojų kainų indeksą) ir didesnio darbo užmokesčio projekcijos;
- (18) 2023 m. stabilumo programoje vyriausybė numato, kad 2023 m. valdžios sektoriaus deficitas padidės iki 4,3 % BVP. Padidėjimas 2023 m. iš esmės atspindi diskrecines priemones, kaip antai papildomas išlaidas išmokoms šeimai, pensijoms, gynybai bei švietimui, ir mokesčių laiptelių koregavimą siekiant sumažinti pajamų mokestį, taip pat, kaip manoma, vietos valdžios institucijų išlaidų padidėjimą. 2023 m. stabilumo programoje numatoma, kad valdžios sektoriaus skolos santykis su BVP padidės nuo 18,4 % 2022 m. pabaigoje iki 20,2 % 2023 m. pabaigoje. Komisijos 2023 m. pavasario prognozėje numatoma, kad 2023 m. valdžios sektoriaus deficitas bus 3,1 % BVP. Tai yra mažesnis deficitas nei prognozuojamas 2023 m. stabilumo programoje, daugiausia dėl didesnio prognozuoto nominaliojo BVP ir didesnio mokesčių bazių, mokesčių pajamų ir neapmokestinamųjų pajamų apskaičiuoto augimo vardiklio efekto;

- (19) numatoma, kad 2023 m. valdžios sektoriaus balansui poveikį toliau darys priemonės, priimtos siekiant sušvelninti ekonominį ir socialinį energijos kainų kilimo poveikį. Jas sudaro nuo 2022 m. pratęstos priemonės, visų pirma visų namų ūkių šildymo, elektros ir dujų sąskaitų dalies kompensavimas. Komisijos 2023 m. pavasario prognozėje numatoma, kad paramos priemonių grynosios biudžeto išlaidos 2023 m. sudarys 0,3 % BVP¹¹. Neatrodė, kad 2023 m. priemonės yra orientuotos į labiausiai pažeidžiamus namų ūkius ar įmones, ir jomis nėra visapusiškai išsaugomas kainos signalas mažinti energijos poreikį ir didinti energijos vartojimo efektyvumą. Todėl Komisijos 2023 m. pavasario prognozėje apskaičiuota, kad tikslinių paramos priemonių, į kurias reikia atsižvelgti vertinant, kaip laikomasi 2022 m. liepos 12 d. Tarybos rekomendacijos¹², suma 2023 m. sudarys 0 % BVP (palyginti su 0,1 % BVP 2022 m.). Prognozuojama, kad iš Ukrainos perkeltų asmenų laikinosios apsaugos teikimo biudžeto išlaidos, palyginti su 2022 m., padidės 0,1 procentinio punkto BVP.
- (20) 2022 m. liepos 12 d. rekomendacijoje Taryba rekomendavo Estijai imtis veiksmų 2023 m. užtikrinti, kad nacionalinėmis lėšomis finansuojamų pirminių einamųjų išlaidų augimas atitiktų bendrą neutralios politikos kryptį¹³, atsižvelgiant į tolesnę laikiną ir tikslinę paramą namų ūkiams ir įmonėms, kurie labiausiai pažeidžiami dėl energijos kainų šuolių, ir iš Ukrainos bėgantiems žmonėms. Estija turėtų būti pasirengusi einamąsias išlaidas pritaikyti prie kintančios situacijos. Estijai taip pat rekomenduota didinti viešąsias investicijas į žaliąją ir skaitmeninę pertvarką, taip pat į energetinį saugumą atsižvelgiant į iniciatyvą „REPowerEU“, be kita ko, naudojantis Priemonės ir kitų Sąjungos fondų lėšomis;

---

¹¹ Šis skaičius rodo tų priemonių, įskaitant einamųjų pajamų ir išlaidų, taip pat atitinkamais atvejais – kapitalo išlaidų priemones, poveikį metiniam biudžetui.

¹² 2022 m. liepos 12 d. Tarybos rekomendacija dėl 2022 m. Estijos nacionalinės reformų programos su Tarybos nuomone dėl 2022 m. Estijos stabilumo programos (OL C 334, 2022 9 1, p. 44).

¹³ Remiantis Komisijos 2023 m. pavasario prognoze, numatoma, kad Estijos potencialios gamybos apimties augimas, naudojamas fiskalinės politikos kryptį įvertinti, vidutinės trukmės laikotarpiu (10 metų vidurkis) nominaliąja verte bus 13,3 %.

(21) Komisijos 2023 m. pavasario prognozėje numatoma, kad 2023 m. fiskalinės politikos kryptis didelės infliacijos sąlygomis bus skatinamoji (–0,8 % BVP). Prieš tai, 2022 m., fiskalinės politikos kryptis buvo stabdomoji (+1,3 % BVP). Nacionalinėmis lėšomis finansuojamų pirminių einamųjų išlaidų (atėmus diskrecines pajamų priemones) augimo skatinamasis poveikis fiskalinės politikos kryptčiai 2023 m. turėtų sudaryti 1,2 % BVP. Tai apima 0,1 % BVP mažesnes tikslinių paramos priemonių namų ūkiams ir įmonėms, kurie labiausiai pažeidžiami dėl energijos kainų šuolių, išlaidas. Čia taip pat įtrauktos (0,1 % BVP) didesnės išlaidos, susijusios su laikinos apsaugos teikimu iš Ukrainos perkeltiems asmenims. Todėl nacionalinėmis lėšomis finansuojamų grynujų pirminių einamųjų išlaidų skatinamojo poveikio nelemia tikslinė parama namų ūkiams ir įmonėms, kurie yra labiausiai pažeidžiami dėl energijos kainų šuolių, ir iš Ukrainos bėgantiems žmonėms. Ekspansinį nacionalinėmis lėšomis finansuojamų pirminių einamųjų išlaidų (atėmus diskrecines pajamų priemones) augimą taip pat skatina socialinės apsaugos išlaidos, viešojo sektoriaus darbo užmokestis, švietimo ir gynybos išlaidos. Apibendrinant, prognozuojamas nacionalinėmis lėšomis finansuojamų pirminių einamųjų išlaidų augimas neatitinka 2022 m. liepos 12 d. Tarybos rekomendacijos. Numatoma, kad Priemonės dotacijomis ir kitų Sąjungos fondų lėšomis finansuojamos išlaidos 2023 m. sudarys 1,8 % BVP, o nacionalinėmis lėšomis finansuojamų investicijų stabdomasis poveikis fiskalinės politikos kryptčiai turėtų sudaryti 0,3 procentinio punkto. Todėl Estija planuoja finansuoti papildomas investicijas pasinaudodama Priemonės ir kitų Sąjungos fondų lėšomis, taip pat, kaip numatoma, ji neišlaikys nacionalinėmis lėšomis finansuojamų investicijų¹⁴. Planuojama finansuoti viešąsias investicijas į žaliąją ir skaitmeninę pertvarkas ir energetinį saugumą, pvz., investicijas į pastatų energijos vartojimo efektyvumą, elektros energijos perdavimo tinklų gerinimą, kad būtų galima gaminti daugiau žaliosios energijos, placiajuostį internetą, skaitmenines paslaugas, kvalifikacijos kėlimo ir perkvalifikavimo, susijusių su žaliajai pertvarkai reikalingais įgūdžiais, modulius;

---

¹⁴ Prognozuojama, kad kitos nacionalinėmis lėšomis finansuojamos kapitalo išlaidos turės 0,3 procentinio punkto BVP stabdomąjį poveikį, atspindintį 2022 m. bazės efektą, kai buvo įsigyta daug dujų atsargų;

- (22) 2023 m. stabilumo programoje numatoma, kad 2024 m. valdžios sektoriaus deficitą neįžymiai sumažės iki 4,2 % BVP. Mažėjimas 2024 m. iš esmės atspindi išlaidų, kaip BVP dalies, sumažėjimą. 2023 m. stabilumo programoje numatoma, kad valdžios sektoriaus skolos santykis su BVP 2024 m. pabaigoje padidės iki 23,6 %. Tačiau, kaip teigiama programoje, tos projekcijos kol kas neapima naujos vyriausybės, pradėjusios darbą 2023 m. balandžio 17 d., planuojamų fiskalinio konsolidavimo priemonių, nes šios priemonės teisės aktuose dar nenurodytos. Nauja vyriausybė planuoja didinti pridėtinės vertės mokesčių, aplinkos apsaugos mokesčius, alkoholio ir tabako akcizo mokesčius ir įvesti automobilių mokesčių. Kalbant apie išlaidas, vyriausybė planuoja sumažinti tam tikras išmokas vaikui. Apskritai, 2023 m. stabilumo programoje numatoma, kad tos priemonės 2024 m. biudžeto balansą pagerins 1,3 % BVP. Remiantis iki galutinio prognozės parengimo termino turėta informacija apie politikos priemones (neatsižvelgiant į naujosios vyriausybės planuojamas fiskalinio konsolidavimo priemones), Komisijos 2023 m. pavasario prognozėje numatoma, kad 2024 m. valdžios sektoriaus deficitą sudarys 2,7 % BVP. Šis dydis mažesnis nei 2023 m. stabilumo programoje numatytas deficitą, iš esmės dėl Komisijos 2023 m. pavasario prognozėje 2023 metams numatomo mažesnio deficitą bazės efekto ir palankesnės BVP ir mokesčių pajamų perspektyvos 2024 m. Komisijos 2023 m. pavasario prognozėje panašiai numatomas mažesnis valdžios sektoriaus skolos santykis su BVP: 21,3 % 2024 m. pabaigoje;
- (23) 2023 m. stabilumo programoje numatyta 2024 m. laipsniškai panaikinti visas energijos paramos priemones. Komisija taip pat daro prielaidą, kad 2024 m. energijos paramos priemonės bus visiškai panaikintos. Tai grindžiama prielaida, kad energijos kainos vėl nepradės didėti;

- (24) Reglamente (EB) Nr. 1466/97 raginama siekti metinio struktūrinio biudžeto balanso pagerėjimo siekiant vidutinės trukmės biudžeto tikslo, etalonu nustatant 0,5 % BVP pagerėjimą¹⁵. Atsižvelgiant į fiskalinio tvarumo aspektus ir poreikį sumažinti deficitą iki mažesnės nei 3 % BVP Sutartyje nustatytos pamatinės vertės, Komisijos nuomone, 2024 m. būtų tikslinga pagerinti struktūrinį balansą bent 0,3 % BVP. Siekiant užtikrinti tokį pagerėjimą ir laikantis Komisijos metodikos, grynujų nacionalinėmis lėšomis finansuojamų pirminių išlaidų augimas¹⁶ 2024 m. neturėtų viršyti 4,9 %, kaip nurodyta šioje rekomendacijoje. Tai taip pat padės sumažinti grynąją infliaciją, kuri gerokai viršija euro zonos vidurkį ir, jei užsitęstų, galėtų lemti konkurencingumo sumažėjimą. Be to, likusios energijos paramos priemonės (Komisijos dabartiniu vertinimu, 2023 m. jos sudarys 0,3 % BVP) turėtų būti laipsniškai panaikintos, jei tai bus įmanoma atsižvelgiant į energijos rinkos pokyčius ir pradėdant nuo mažiausiai tikslinių priemonių, o susijusios sutaupytos lėšos turėtų būti naudojamos valdžios sektoriaus deficitui mažinti. Tačiau pagal Komisijos 2023 m. pavasario prognozę grynujų nacionalinėmis lėšomis finansuojamų pirminių einamųjų išlaidų augimas 2023 m. neatitinka 2022 m. liepos 12 d. Tarybos rekomendacijos. Jei tai būtų patvirtinta, būtų tikslinga 2024 m. sumažinti grynujų pirminių išlaidų augimą;
- (25) darant prielaidą, kad politika nesikeis, Komisijos 2023 m. pavasario prognozėje numatoma, kad 2024 m. gryniosios nacionalinėmis lėšomis finansuojamos pirminės išlaidos padidės 4,5 %, o tai yra mažesnis nei rekomenduojamas rodiklis;
- (26) remiantis 2023 m. stabilumo programa, valstybės investicijos 2024 m. turėtų išlikti to paties dydžio – 5,3 % BVP, palyginti su 5,3 % BVP vidurkiu 2018–2023 m. Kalbant apie finansavimo šaltinius, prognozuojama, kad nacionalinėmis lėšomis finansuojamos investicijos mažės, o Sąjungos finansuojamos investicijos didės, visų pirma pagal Priemonę;

---

¹⁵ Reglamento (EB) Nr. 1466/97 5 straipsnis, kuriame taip pat reikalaujama, kad valstybėms narėms, kurių valdžios sektoriaus skola viršija 60 % BVP arba kuriose yra didesnė skolos tvarumo rizika, būtų taikomas didesnis nei 0,5 % BVP koregavimas.

¹⁶ Gryniosios pirminės išlaidos apibrėžiamos kaip nacionalinėmis lėšomis finansuojamos išlaidos, atėmus diskrecines pajamų priemones ir neįskaitant palūkanų išlaidų bei ciklinių nedarbo išlaidų.

- (27) 2023 m. stabilumo programoje išdėstyta vidutinės trukmės fiskalinė kryptis iki 2027 m. 2023 m. Stabilumo programoje numatoma, kad valdžios sektoriaus deficitas palaipsniui sumažės iki 4,0 % BVP 2025 m., 4,5 % BVP 2026 m. ir 4,2 % 2027 m. Todėl planuojama, kad valdžios sektoriaus deficitas per programos laikotarpį nesumažės tiek, kad nesiektų 3 % BVP dydžio. 2023 m. stabilumo programoje numatoma, kad valdžios sektoriaus skolos santykis su BVP padidės nuo 23,6 % 2024 m. pabaigoje iki 33 % iki 2027 m. pabaigos; Tačiau, kaip jau minėta, šios projekcijos kol kas neapima naujos vyriausybės planuojamų fiskalinio konsolidavimo priemonių;
- (28) 2023 m. kovo 9 d. Estija pateikė savo ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo plano patikslinimą, įskaitant skyrių „REPowerEU“. 2023 m. kovo 12 d. Komisija pateikė šio peržiūrėto plano teigiamą vertinimą; jį dar turi patvirtinti Taryba. Dėl Ukrainos karo nulemtos didelės infliacijos ir tiekimo grandinių sutrikimų kelios investicijos vėlavo arba buvo nutrauktos, todėl pradinį ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planą reikėjo peržiūrėti. Estija yra pirmoji valstybė narė, kuri peržiūredama planą papildė jį skyriumi „REPowerEU“, ir ketina pateikti pirmą ir antrą mokėjimo prašymus, kai tik Taryba peržiūrėtą planą patvirtins;
- (29) pagal Reglamento (ES) 2021/241 19 straipsnio 3 dalies b punktą ir to reglamento V priedo 2.2 kriterijų į ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planą įtraukta daug viena kitą papildančių reformų ir investicijų, kurios turi būti įgyvendintos iki 2026 m. Į ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planą įtraukus naują skyrių „REPowerEU“ bus sudarytos sąlygos finansuoti papildomas reformas ir investicijas, kuriomis remiamas Estijos strateginių tikslų energetikos ir žaliosios pertvarkos srityse įgyvendinimas. Siekiant sėkmingai įgyvendinti ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planą, taip pat kitą plane nenumatytą ekonominę ir užimtumo politiką, kad būtų užtikrinta plati atsakomybė už bendrą politinę darbotvarkę, tebėra svarbus sistemingas ir veiksmingas vietos ir regionų valdžios institucijų, socialinių partnerių ir kitų atitinkamų suinteresuotųjų subjektų dalyvavimas;

- (30) 2022 m. Komisija patvirtino visus Estijos sanglaudos politikos programavimo dokumentus. Kad Estijoje būtų įgyvendinama žaliaji ir skaitmeninė pertvarka, didinamas ekonominis ir socialinis atsparumas ir vykėtų darnus teritorinis vystymasis, labai svarbu sanglaudos politikos programas įgyvendinti sparčiai, užtikrinant papildomumą ir sinergiją su ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planu, įskaitant skyrių „REPowerEU“;
- (31) be ekonominių ir socialinių problemų, sprendžiamų ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planu ir sanglaudos politikos programomis, Estijai kyla papildomų iššūkių, susijusių su socialinės apsaugos sistemos adekvatumu, pirmiausia bedarbiams ir vyresnio amžiaus asmenims, ilgalaikę priežiūrą ir sveikatos priežiūrą, taip pat energetiką ir žaliąją pertvarką;
- (32) socialinės apsaugos sistemos adekvatumas buvo pagerintas, tačiau skurdo ar socialinės atskirties rizika, kurią patiria kai kurių grupių asmenys, ypač vyresnio amžiaus asmenys (41,6 % Estijoje, palyginti su 19,5 % Sąjungos rodikliu 2021 m.) ir asmenys su negalia (40,4 % Estijoje, palyginti su 28,9 % Sąjungos rodikliu 2021 m.), tebėra didelė. Vyresnio amžiaus (vyresnių nei 65 m.) asmenų skurdo ar socialinės atskirties rizika yra didelė beveik išskirtinai dėl to, kad vidutinė pensija yra maža. Be to, tarp skurstančių vyresnio amžiaus asmenų išlieka lyčių nelygybė (vyresnio amžiaus moterų skurdo rizikos lygis yra 47,9 %, t. y. beveik 21 procentiniu punktu aukštesnis nei vyrų). Dėl ribojamųjų bedarbio pašalpų skyrimo kriterijų, visų pirma aukštų užimtumo ir pajamų iki nedarbo ribų, bedarbiams ir toliau kyla didesnė skurdo rizika. Asmenys, kurie dirba trumpalaikį ir nestandartinių formų darbą, neturi teisės gauti bedarbio pašalpos, kai netenka darbo. 2022 m. tik 29 % naujai užregistruotų bedarbių gavo nedarbo draudimo pašalpas, o 39 % – fiksuotas bedarbio išmokas. Bedarbio pašalpos gavėjų aprėpties išplėtimas ir minimalių kriterijų, pagal kuriuos skiriama ši pašalpa, sušvelninimas, ypač tiems, kurie dirba trumpalaikį ir nestandartinių užimtumo formų darbą, taip pat pensijų adekvatumo pagerinimas galėtų padėti padidinti socialinę apsaugą;

(33) Estija ėmėsi veiksmų, kad pagerintų ilgalaikės priežiūros prieinamumą ir įperkamumą, tačiau problemų dar vis esama. Viešosios išlaidos sveikatos priežiūrai ir ilgalaikėi priežiūrai, palyginti su Sąjungos vidurkiu, yra mažos, tad gyventojams sunku laiku ir vienodomis sąlygomis gauti sveikatos priežiūros paslaugas ir ilgalaikę priežiūrą. Didelei daliai 65 m. ir vyresnių gyventojų, kuriems reikalinga ilgalaikė priežiūra, nepadedama rūpintis asmens higiena ar atlikti buitines darbus. Priežiūros namuose paslaugų poreikis šalyje yra didžiausias Sąjungoje. Be to, nors gyventojai senėja, o tikėtina gyvenimo trukmė Estijoje yra viena iš trumpiausių Sąjungoje, subjektyviai nurodyto nepatenkinto medicininės priežiūros poreikio rodiklis yra aukštas, nors, palyginti su praėjusiais metais, sumažėjo (13 % 2020 m. ir 8,1 % 2021 m., palyginti su Sąjungos vidurkiu, kuris yra 2 %). Šis aukštas rodiklis visų pirma susijęs su laukiančiųjų sąrašais ir sveikatos priežiūros darbuotojų trūkumu bei netolygiu pasiskirstymu šalyje. Nors mokėjimai savo lėšomis šiek tiek sumažėjo, jie yra dideli tiek sveikatos priežiūros, tiek ilgalaikės priežiūros srityse ir gerokai viršija Sąjungos vidurkį. Šių sričių problemas galėtų padėti spręsti užtikrintas tvarus sveikatos priežiūros ir ilgalaikės priežiūros finansavimas;

(34) Rusijai įsiveržus į Ukrainą, Estija sėkmingai nutraukė dujų importą iš Rusijos ir persiorientavo į energijos importą per Klaipėdos suskystintų gamtinių dujų (SGD) terminalą (Lietuva) ir Inko SGD terminalą (Suomija). Laikotarpiu nuo 2022 m. rugpjūčio iki 2023 m. kovo mėn. gamtinių dujų suvartojimas Estijoje sumažėjo 36 %, palyginti su dujų suvartojimo vidurkiu per tą patį laikotarpį per ankstesnius penkerius metus, – daugiau, nei 15 % sumažinimo tikslas. Estija galėtų toliau dėti pastangas, kad laikinai sumažintų dujų poreikį iki 2024 m. kovo 31 d. pagal Tarybos reglamentą (ES) 2022/1369¹⁷. Nors Estija daro pažangą diegdama atsinaujinančiuosius energijos išteklius, degiesiems skalūnams tenkanti dalis energijos rūšių derinyje išlieka didelė. Bendro galutinio energijos suvartojimo dalis, tenkanti atsinaujinančiųjų išteklių energijai, augo nuo 30,1 % 2020 m. iki 37,6 % 2021 m. degiesiems skalūnams tenkanti dalis energijos rūšių derinyje siekė 58 %, t. y. sumažėjo 5 %, palyginti su 2018 m., tačiau padidėjo 2 %, palyginti su 2020 m. Neseniai peržiūrėto ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo plano skyriuje „REPowerEU“ Estija įsipareigojo reformuoti leidimų išdavimo procesą ir sustiprinti leidimus išduodančių vietos valdžios institucijų gebėjimus. Šios reformos turėtų padėti daryti tolesnę pažangą plečiant atsinaujinančiųjų išteklių energijos naudojimą. Tolesnę pažangą toliau stabdo nepakankamas elektros tinklo pajėgumas priimti daugiau atsinaujinančiųjų išteklių energijos. Estijai taip pat reikia toliau dėti pastangas siekiant sinchronizuoti savo elektros tinklą su likusios Sąjungos tinklais, kad palaipsniui taptų nepriklausoma nuo BRELL (Baltarusija, Rusija, Estija, Lietuva ir Latvija) elektros perdavimo tinklo. Pažanga daroma, tačiau pertvarką dar reikia užbaigti. Tuo tikslu būtina bendradarbiauti su Latvija ir Lietuva. Svarbiausias Estijos žaliosios pertvarkos elementas – energijos vartojimo efektyvumas. Siekiant padidinti ekonomikos, įskaitant pastatų ūkį, energijos vartojimo efektyvumą, prireiks užsibrėžti plataus užmojo energijos vartojimo efektyvumo tikslus ir padidinti mažesnių savivaldybių renovacinius pajėgumus, tikslingiau panaudojant paramos priemones. Estija nukreipė pastangas į transporto sektoriaus darnumo didinimą priimdama 2021–2035 m. transporto ir judumo plėtros planą, tačiau siekiant paspartinti perėjimą prie mažiau taršaus transporto sektoriaus, reikia imtis daugiau tinkamų priemonių.

---

¹⁷ 2022 m. rugpjūčio 5 d. Tarybos reglamentas (ES) 2022/1369 dėl koordinuotų dujų poreikio mažinimo priemonių (OL L 206, 2022 8 8, p. 1).

Nors Estija investuoja į geležinkelių tinklo elektrifikaciją, įgyvendinimo pasiekimus dar reikia įvertinti. Pereiti prie darniojo transporto reikėtų ir asmeninių transporto priemonių srityje, kurioje reikėtų skatinti daugiau važinėti visai netaršiomis ir mažataršėmis transporto priemonėmis. Tinkamos paskatos, kaip antai aplinkos apsaugos mokesčiai, be kita ko, tarša grindžiamas metinis kelių transporto priemonių mokestis, galėtų padėti paspartinti perėjimą prie mažiau taršių transporto priemonių;

- (35) kliūčių pereinant prie neutralaus poveikio klimatui ekonomikos kyla dėl to, kad žaliajai pertvarkai esminės svarbos turinčiuose sektoriuose ir profesijose, įskaitant poveikio klimatui neutralizavimo technologijų gamybos, diegimo ir techninės priežiūros sektorius, trūksta darbo jėgos ir įgūdžių. Siekiant sumažinti įgūdžių trūkumą ir skatinti įtraukti į darbo rinką bei darbo jėgos persikirstymą labai svarbu turėti aukštos kokybės švietimo ir mokymo sistemas, atitinkančias kintančius darbo rinkos poreikius, ir tikslinių kvalifikacijos kėlimo ir perkvalifikavimo priemonių. Siekiant pasinaudoti neišnaudota darbo jėgos pasiūla, šios priemonės turi būti prieinamos, visų pirma fiziniams asmenims ir sektoriuose bei regionuose, kuriuos žaliaji pertvarka veikia labiausiai. Kaip pranešta, 2022 m. Estijoje trūko 68 profesijų, kurioms reikalingi su žaliaja pertvarka susiję specifiniai įgūdžiai arba žinios, darbuotojų, be kita ko, atliekų rūšiuotojų, civilinės inžinerijos technikų ir statybos inžinierių. Be to, pranešta, kad darbo jėgos trūkumas yra veiksnys, ribojantis gamybą pramonės ir statybos sektoriuose;
- (36) atsižvelgdama į Komisijos vertinimą, Taryba išnagrinėjo 2023 m. stabilumo programą, o jos nuomonė¹⁸ atspindėta 1 rekomendacijoje;

---

¹⁸ Pagal Reglamento (EB) Nr. 1466/97 5 straipsnio 2 dalį.

(37) atsižvelgdama į euro zonos valstybių narių ekonomikų glaudžias tarpusavio sąsajas ir jų kolektyvinį indėlį į ekonominės ir pinigų sąjungos veikimą, Taryba rekomendavo euro zonos valstybėms narėms, be kita ko, įgyvendinant savo ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planus, imtis šių veiksmų: i) išlaikyti skolos tvarumą ir susilaikyti nuo plačiabazės paramos visuminei paklausai 2023 m., tikslingiau orientuoti fiskalines priemones, kurių imtasi didelių energijos kainų poveikiui švelninti, ir apsvarstyti tinkamus laipsniško paramos nutraukimo būdus, kadangi energijos kainų spaudimas mažėja; ii) išlaikyti dideles viešąsias investicijas ir skatinti privačiąsias investicijas žaliajai ir skaitmeninei pertvarkai remti; iii) remti darbo užmokesčio pokyčius, kuriais švelninamas perkamosios galios praradimas, kartu ribojant antrinį poveikį infliacijai, toliau tobulinti aktyvią darbo rinkos politiką ir spręsti įgūdžių trūkumo problemą; iv) gerinti verslo aplinką ir užtikrinti, kad energijos parama įmonėms būtų ekonomiškai efektyvi, laikina, tikslingai nukreipta gyvybingoms įmonėms ir išlaikytų žaliosios pertvarkos paskatas, ir v) išsaugoti makrofinansinį stabilumą ir stebėti rizikas, o kartu tęsti darbą siekiant baigti kurti bankų sąjungą. Estijai skirtomis 1, 2, 3 ir 4 rekomendacijomis prisidedama prie pirmos, antros ir trečios 2023 m. euro zonai skirtų rekomendacijų įgyvendinimo,

REKOMENDUOJA Estijai 2023 ir 2024 m. imtis šių veiksmų:

1. 2023 ir 2024 m. kuo greičiau laipsniškai panaikinti galiojančias neatidėliotinas energijos paramos priemones, valdžios sektoriaus deficitui mažinti panaudojant su tuo susijusias sutaupytas lėšas. Jei dėl vėl padidėjusių energijos kainų reikėtų imtis naujų paramos priemonių arba toliau taikyti esamas paramos priemones, užtikrinti, kad tokiomis paramos priemonėmis būtų siekiama apsaugoti pažeidžiamus namų ūkius ir įmones, kad jos būtų fiskaliniu požiūriu prieinamos ir išlaikytų paskatas taupyti energiją.

Užtikrinti apdairią fiskalinę politiką, visų pirma ribojant nacionalinėmis lėšomis finansuojamų grynųjų pirminių išlaidų nominalų padidėjimą 2024 m., kad jis neviršytų 4,9 %¹⁹.

Išlaikyti nacionalinėmis lėšomis finansuojamas viešąsias investicijas ir užtikrinti veiksmingą dotacijų pagal Priemonę ir kitų Sąjungos fondų lėšų įsisavinimą, visų pirma siekiant skatinti žaliąją ir skaitmeninę pertvarkas.

Laikotarpiu po 2024 m. toliau vykdyti vidutinės trukmės fiskalinę laipsniško ir tvaraus konsolidavimo strategiją, kartu vykdant investicijas ir reformas, kuriomis skatinamas didesnis tvarus augimas, kad būtų užtikrinta apdairi vidutinės trukmės fiskalinė būklė.

2. Toliau tolygiai įgyvendinti šalies ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planą, įskaitant skyrių „REPowerEU“. Tęsti spartų sanglaudos politikos programų įgyvendinimą, užtikrinant glaudų papildomumą ir sinergiją su ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planu.
3. Stiprinti socialinę apsaugą, plečiant bedarbio pašalpų mokėjimo aprėptį, visų pirma šią pašalpą mokant ir tiems, kurie dirba trumpalaikį ir nestandartinių formų darbą, siekiant, *inter alia*, spręsti skurdo senatvėje problemą. Gerinti sveikatos priežiūros ir ilgalaikės priežiūros pasiekiamumą ir įperkamumą, visų pirma užtikrinant tvarų jų finansavimą.

---

¹⁹ Apskaičiuota, kad tai atitinka metinį struktūrinio biudžeto balanso pagerėjimą bent 0,3 % BVP 2024 m., kaip aprašyta 24 konstatuojamojoje dalyje.

4. Mažinti bendrą priklausomybę nuo iškastinio kuro, spartinti atsinaujinančiųjų energijos išteklių plėtotę, be kita ko, didinant šalies elektros tinklo pajėgumą. Užtikrinti pakankamus elektros energetikos sistemų jungčių pajėgumus, kad būtų padidintas tiekimo saugumas, ir tęsti sinchronizavimą su Sąjungos elektros tinklu. Didinti energijos vartojimo efektyvumą naujomis finansavimo ir paramos priemonėmis, kad būtų pasiekti ilgalaikės renovacijos strategijos tikslai. Toliau dėti pastangas, kad būtų padidinta tvaraus transporto dalis elektrifikuojant geležinkelių tinklą ir taikant mokesčius, skatinančius palaiptiui atnaujinti transporto priemonių parką visai netaršiomis ir mažataršėmis transporto priemonėmis. Dėti daugiau politikos pastangų siekiant suteikti ir įgyti žaliajai pertvarkai reikalingų įgūdžių ir kompetencijų.

Priimta Briuselyje

Tarybos vardu

Pirmininkas / Pirmininkė
